

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 340/2014-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. júla 2014 predbežne prerokoval sťažnosť I. P. (sp. zn. Rvp 1652/2014), a sťažnosť J. G. (sp. zn. Rvp 1653/2014), obaja zastúpení advokátom JUDr. Róbertom Dupkalom, Advokátska kancelária Consilior Iuris, s. r. o., Miletičova 23, Bratislava, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 a s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 7 C 312/07 z 19. apríla 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 16 Co 15/2011 z 22. októbra 2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Veci vedené Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 1652/2014 a pod sp. zn. Rvp 1653/2014 spája na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1652/2014.

2. Sťažnosti I. P. a J. G. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 14. februára 2014 faxom a 18. februára 2014 poštou doručené sťažnosti I. P. (sp. zn. Rvp 1652/2014), a J. G. (sp. zn. Rvp 1653/2014, spolu ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia ich základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a s čl. 2 ods. 2 ústavy rozsudkom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 7 C 312/07 z 19. apríla 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 16 Co 15/2011 z 22. októbra 2013.

Z oboch sťažností a ich príloh zhodne vyplýva, že žalobou podanou okresnému súdu 15. októbra 2007 sa právna predchodkyňa sťažovateľov domáhala proti žalovaným určenia neplatnosti kúpnych zmlúv, ktorými niekdajší konateľ obchodnej spoločnosti STEAMEX, spol. s r. o. (ktorá mala v danom spore procesné postavenie žalovanej v 1. rade, pozn.), mal previesť nehnuteľný majetok tejto obchodnej spoločnosti bez súhlasu jej valného zhromaždenia, ako aj bez vedomia ostatných spoločníkov do vlastníckeho práva svojich synov (ktorí mali v danom spore procesné postavenie žalovaných v 2. a 3. rade, pozn.). Okresný súd svojím rozsudkom sp. zn. 7 C 312/07 z 19. apríla 2011 žalobu sťažovateľov zamietol a krajský súd v dovolacom konaní rozsudkom sp. zn. 16 Co 15/2011 z 22. októbra 2013 v merite veci rozsudok okresného súdu potvrdil (rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 16. decembra 2013, pozn.).

Sťažnosťami podanými ústavnému súdu sťažovatelia vyjadrujú nespokojnosť tak s označeným rozsudkom okresného súdu, ako aj s rozsudkom krajského súdu a namietajú, že tieto súdy nezohľadnili, že predmetným konaním niekdajší spoločník dotknutej obchodnej spoločnosti úplne paralizoval, v dôsledku čoho malo dôjsť prakticky k likvidácii dotknutej obchodnej spoločnosti.

Sťažovatelia svoje sťažnosti zhodne odôvodnili takto:

«V odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu odvolací súd uviedol, že rozsudok súdu prvého stupňa je vecne správny, aj keď čiastočne z iných dôvodov ako uviedol prvostupňový súd.

V prvom rade odvolací súd neuviedol jednoznačne, z ktorých dôvodov potvrdil prvostupňový rozsudok, keď uvádza, že čiastočne z iných dôvodov.

Ďalej v odôvodnení odvolacieho rozsudku absolútne absentuje jednoznačné uvedenie dôvodu pre ktorý žalobu potvrdil, a to či to bolo z dôvodu absencie aktívnej vecnej legitímácie navrhovateľov, alebo z dôvodu absencie naliehavého právneho záujmu, alebo či z oboch dôvodov. Uvedené je podstatné, nakoľko takýmto odôvodnením rozhodnutia dochádza k neistému právnemu postaveniu navrhovateľov, ktorý by napr. v prípade zamietnutia návrhu iba pre absenciu naliehavého právneho záujmu, mohli opätovne podať žalobu v tejto istej veci, nakoľko by nejestvovala prekážka rozhodnutej veci.

Najväčším pochybením zo strany odvolacieho súdu však je to, že sa žiadnym spôsobom, najmä keď sa odchýlil od právneho posúdenia súdu prvého stupňa, nevysporiadal s argumentáciou navrhovateľov ohľadom neplatnosti kúpnych zmlúv z dôvodu ich rozporu s dobrými mravmi.

Podľa názoru sťažovateľa nie je možné odoprieť navrhovateľom právo domáhať sa absolútnej neplatnosti zmlúv uzatvorených spoločnosťou z dôvodu, že sú spoločníkmi spoločnosti, najmä keď táto neplatnosť pôsobí voči všetkým (samozrejme preukazovanie naliehavého právneho záujmu je inou otázkou, ktorá však bola i v tomto konaní zo strany navrhovateľov bez akejkoľvek pochybnosti preukázaná), nakoľko tento postup je bezprecedentným zásahom do práv navrhovateľa. Vzhľadom na závažnosť takéhoto zásahu do ich práv si odôvodnenie rozsudku vyžaduje absolútne precízne odôvodnenie odmietnutia možnosti spoločníkov spoločnosti žalovať absolútne neplatné právne úkony. Argumentácia súdu, že navrhovatelia ako spoločníci spoločnosti s ručením obmedzeným majú iba práva podľa ust. § 122 Obchodného zákonníka bez ďalšieho vysvetlenia je nesprávna a je bez akéhokoľvek právne relevantného zdôvodnenia.

Z vyššie uvedeného jednoznačne vyplýva, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, bezprecedentné v rozpore s ustálenou judikatúrou Najvyššieho súdu SR ako i s rozhodovacou činnosťou Ústavného súdu SR.

V súvislosti s nepreskúmateľnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu sťažovateľ uvádza aj Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. apríla 2002, sp. zn. 2 Obo 222/2001, podľa ktorého: „Spoločníkovi spoločnosti s ručením obmedzeným nemožno bez ďalšieho uprieť naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmlúv, ktoré uzavrela spoločnosť a ktoré môžu mať nepriaznivý vplyv na hodnotu jeho obchodného podielu.“

Napriek vyššie uvedenému jednoznačnému záveru a právnenému posúdeniu Najvyšším súdom SR, že spoločníci sú jednoznačne nielen aktívne vecne legitimovaní na podanie žaloby o určenie neplatnosti zmlúv, ktoré uzatvorila spoločnosť, ale sú aj spôsobilí v konaní preukázať naliehavý právny záujem, sa odvolací súd svojím rozhodnutím absolútne protichodne odchyľil od tohto názoru Najvyššieho súdu SR bez akéhokoľvek právne relevantného zdôvodnenia, na základe čoho je takéto rozhodnutie arbitrárne a porušuje právo sťažovateľa na súdnu ochranu, bola mu odňatá možnosť konať pred súdom. ...

Odvolací súd svojím výkladom právnych noriem vo svojom rozhodnutí porušil čl. 1. ods. 1 a článok 2 ods. 2 Ústavy SR, tým, že napriek úprave prejednávanej veci právnou normou v podobe ust. § 80 Občianskeho súdneho poriadku, toto ustanovenie odvolací súd absolútne ignoroval a nezohľadnil, čím zmaril navrhovateľovi možnosť predvídať spôsob rozhodnutia súdu ako i nekonal na základe a v medziach zákona, nakoľko súd nerozhodoval na základe a v medziach zákona, a teda odvolací súd sa porušil minimálne čl. 1 ods. 1 Ústavy SR ako i článok 2 ods. 2 Ústavy SR.»

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia žiadajú, aby po prijatí ich sťažností na ďalšie konanie ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Bratislava V zo dňa 19. apríla 2011 č. k. 7 C 312/07-282 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 22.10.2013 č. k. 16 Co 15/2011-473 porušené bolo.

2. Rozsudok Okresného súdu Bratislava V zo dňa 19. apríla 2011 č. k. 7 C 312/07-282 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 22.10.2013 č. k. 16 Co 15/2011-473 sa zrušuje a vec sa Okresnému súdu Bratislava V vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi (rozumej každému zo sťažovateľov, keďže každý sťažovateľ si tento nárok uplatnil vo svojej sťažnosti, pozn.) finančné zadostučinenie vo výške 50.000 EUR.

4. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“ (trovy konania boli uplatnené rovnako v oboch sťažnostiach, pozn.),

alebo aby ústavný súd alternatívne nálezom rozhodol takto:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 22.10.2013 č. k. 16 Co 15/2011-473 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 22.10.2013 č. k. 16 Co 15/2011-473 zrušuje a vec sa Krajskému súdu v Bratislave vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 50.000 EUR (rozumej každému zo sťažovateľov, keďže každý sťažovateľ si tento nárok uplatnil vo svojej sťažnosti, pozn.).

4. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu (trovy konania boli uplatnené rovnako v oboch sťažnostiach, pozn.).“

II.

Podľa § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerané ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa § 112 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) môže ústavný súd v záujme hospodárnosti konania spojiť na spoločné konanie vecí, ktoré u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zo spisov ústavného súdu vedených pod sp. zn. Rvp 1652/2014 a pod sp. zn. Rvp 1653/2014 vyplýva, že predmet oboch sťažností vecne súvisí, z hľadiska odôvodnenia sú obidve sťažnosti identické a týkajú sa rozhodnutí okresného súdu sp. zn. 7 C 312/07 z 19. apríla 2011 a krajského súdu sp. zn. 16 Co 15/2011 z 22. októbra 2013.

Na základe uvedeného ústavný súd v záujme hospodárnosti konania podľa § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 112 ods. 1 OSP rozhodol, že veci vedené ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1652/2014 a pod sp. zn. Rvp 1653/2014 spája na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1652/2014, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh vrátane sťažnosti predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo

podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Predmetom konania ústavného súdu je posúdenie, či rozsudkom okresného súdu sp. zn. 7 C 312/07 z 19. apríla 2011, ako aj rozsudkom krajského súdu sp. zn. 16 Co 15/2011 z 22. októbra 2013 bolo porušené základné právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy.

1. K rozhodnutiu okresného súdu

Pokiaľ ide o sťažovateľmi napádaný rozsudok okresného súdu, ústavný súd pripomína, že vzhľadom na princíp subsidiarity („*ak... nerozhoduje iný súd*“), ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľmi označeného základného práva alebo slobody oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd ich sťažnosť už po jej predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní oboch sťažností zistoval, či ochranu tých práv, porušenie ktorých sťažovatelia namietajú, t. j. základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie, k porušeniu ktorých malo dôjsť aj v príčinnej súvislosti s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 7 C 312/07 z 19. apríla 2011, neposkytujú všeobecné súdy na základe sťažovateľom dostupných opravných prostriedkov predstavujúcich účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia označených práv.

Podľa názoru ústavného súdu mali sťažovatelia možnosť domáhať sa preskúmania, sťažnosťou pred ústavným súdom napadnutého rozsudku okresného súdu využitím riadneho

opravného prostriedku, a to odvolania, ktoré sťažovatelia napokon (ako to vyplýva aj zo samotnej sťažnosti) aj účinne využili, pričom krajský súd ako súd odvolací sa v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co 15/2011 v podstate musel vysporiadať s identickými námietkami, aké sťažovatelia proti označenému rozhodnutiu okresného súdu uvádzajú aj v konaní pred ústavným súdom.

Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosti sťažovateľov v tejto časti (vo vzťahu k okresnému súdu, pozn.) už po ich predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na ich prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K rozhodnutiu krajského súdu

V súvislosti s napádaným rozsudkom krajského súdu sp. zn. 16 Co 15/2011 z 22. októbra 2013 ústavný súd poukazuje v prvom rade na skutočnosť, že ústavné súdnictvo a právomoc ústavného súdu sú vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, v ktorých protiústavnosť nemožno napraviť iným spôsobom, teda predovšetkým procesnými prostriedkami vyplývajúcimi z príslušných procesných noriem (zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov). Ide o jeden zo základných princípov, ktoré ovládajú konanie pred ústavným súdom, a to o princíp subsidiarity.

Podľa zistenia ústavného súdu sťažovatelia proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 16 Co 15/2011 z 22. októbra 2013 ešte v čase pred podaním sťažnosti ústavnému súdu (sťažnosť adresovaná ústavnému súdu bola podaná faxom 14. februára 2014, kedy bola podaná aj na poštovú prepravu, pozn.) podali prostredníctvom okresného súdu dovolanie z 15. januára 2014, o ktorom ku dňu podania ústavnej sťažnosti, ako ani ku dňu rozhodnutia ústavného súdu ešte nebolo rozhodnuté, pretože v súvislosti s týmto dovolaním okresný súd vykonáva jemu prislúchajúce procesné úkony. Nezávisle na sťažnosti podanej ústavnému

súdu sťažovateľa v dovolacom konaní uplatnili proti napádanému rozhodnutiu krajského súdu identické námietky, aké uplatnili aj v konaní pred ústavným súdom.

V okolnostiach daného prípadu tak sťažovatelia podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vytvorili stav, keď by o ich veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne aprobovateľné, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielnych rozhodnutí v tej istej veci (m. m. II. ÚS 492/2010, IV. ÚS 363/08, IV. ÚS 228/2010).

Ústavný súd konštatuje, že podľa svojej doterajšej judikatúry dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok v zmysle ustanovení § 236 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku považuje za účinný právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd v občianskoprávnom konaní (napr. I. ÚS 1/00, II. ÚS 31/00, I. ÚS 209/05), preto ho nemožno nahradiť rozhodnutím ústavného súdu o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľov predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu v tomto procesnom štádiu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu o poslednom procesnom prostriedku, ktorý bol sťažovateľmi využitý, ako predčasné (m. m. IV. ÚS 228/2010, IV. ÚS 311/2010).

V tejto súvislosti už ústavný súd judikoval (napr. I. ÚS 239/09, II. ÚS 492/2010, IV. ÚS 49/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy po rozhodnutí o dovolaní bude v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu (krajského súdu). Nie je dôvodné, aby sťažovateľ v prípade, ak podal dovolanie, zároveň podal aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu (t. j. proti rozhodnutiu krajského súdu) odmietnuť pre jej oneskorenosť (napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo

veci Zvolský a Zvolská proti Českej republike, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54). Inými slovami, ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) sa považuje ústavná sťažnosť za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní, pričom lehota na podanie sťažnosti proti dovolaním napadnutému druhostupňovému rozhodnutiu (t. j. proti rozhodnutiu krajského súdu) sa považuje za zachovanú (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 358/09).

Ak by sa ústavný súd vecne zaoberal sťažnosťou sťažovateľov pred rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o podanom dovolaní, mohol by neprípustne zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov. V prípade, ak by ústavný súd čakal na rozhodnutie dovolacieho súdu, mohlo by to viesť k neúmernému predĺženiu konania o sťažnostiach.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa ústavný súd podanými sťažnosťami meritórne nezaoberal, ale ich vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu odmietol pre nedostatok svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosti boli odmietnuté ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutých rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu, ako aj rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, ako aj o priznaní úhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľov (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tých častiach sťažnosti, ktorými sa sťažovatelia domáhali ich priznania, už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júla 2014